

Svanemerket og FNs bærekraftsmål

FNs bærekraftsmål er verdens felles arbeidsplan for å bekjempe ulikhet og fattigdom, beskytte kloden og stanse klimaendringene innen 2030. For å nå målene må alle gjøre en innsats: regjeringer, privat sektor, sivilsamfunnet og hvert enkelt individ.

Svanemerket er det offisielle miljømerket i Norden. Målet med Svanemerket er at forbruk og produksjon skal belaste miljøet mindre. Når vi fastsetter kravene våre, vurderer vi derfor hele livssyklusen til produktene fra råvarer til produksjon, bruk, avhending og resirkulering.

Svanemerket fremmer bærekraftig bruk av ressurser, gjenvinning og ombruk og reduserer avfallsmengdene i alle deler av produktenes og tjenestenes livssyklus.

Svanemerket er et godt verktøy for å sikre en bærekraftig fremtid og bidrar aktivt til å nå 11 av de 17 bærekraftsmålene. Helt overordnet bidrar Svanemerket til å oppfylle mål 12, «sikre bærekraftige forbruks- og produksjonsmønstre». I tillegg støtter Svanemerket opp om mange av de andre bærekraftsmålene. Svanemerket fokuserer først og

fremst på miljø, men legger også vekt på helse og sosiale forhold der det er relevant.

De nordiske landene ligger generelt godt an til å nå de fleste bærekraftsmålene, men kan forbedre seg når det gjelder mål 12. De nordiske landene er nemlig bare halvveis til dette målet.

Se beskrivelse av alle FNs bærekraftsmål og delmål her: www.fn.no/Om-FN/FNs-baerekraftsmaal

Mål 12: Sikre bærekraftige forbruks- og produksjonsmønstre

Svanemerket arbeider for at produksjon og forbruk skal belaste miljøet mindre. Det sikrer både bærekraftig produksjon og kontroll tilbake i leverandørkjeden – og gjør at sluttbrukeren får bærekraftige produkter.

Svanemerkede produkter lages over hele verden. Uansett hvor de produseres, stiller Svanemerket strenge miljøkrav som går lengre enn lovgivningen. Slik bidrar vi til å spre mer miljøvennlige produksjonsmåter – også til utviklingsland.

Mål 12 om ansvarlig forbruk og produksjon har flere delmål. Slik bidrar Svanemerket:

Delmål 12.2 Oppnå en bærekraftig forvaltning og effektiv bruk av naturressurser

Vi bidrar til bærekraftig ressursbruk ved å stille krav til økt bruk av fornybare råvarer, og effektiv utnyttelse av råvarer, energi og vann i produksjonen av svanemerkede produkter.

Delmål 12.3 Redusere matsvinn blant forbrukere, i butikker og i alle ledd av produksjons- og forsyningskjeden

Alle svanemerkede dagligvarebutikker måler matsvinnet. Vi belønner både svanemerkede butikker, hoteller, restauranter og kantiner hvis de innfører tiltak for å kaste mindre mat.

Delmål 12.4 Forvalte kjemikalier og avfall på en miljøvennlig måte og redusere utslipp til luft, vann og jord

Svanemerkets strenge kjemikaliekrav sikrer at kjemikalier i alle ledd i livssyklusen håndteres slik at de ikke skader miljøet.

Svanemerket er dermed et godt virkemiddel for å fase ut miljø- og helsefarlige stoffer i produkter og produksjonsprosesser. Slik er Svanemerket med på å hindre at både de som bruker, og de som lager produktene, utsettes for skadelige kjemikalier – og at luft, vann og jord forurenses.

Delmål 12.5 Redusere avfallsmengden gjennom forebygging, reduksjon, gjenvinning og ombruk

Svanemerket arbeider for at det skal bli mindre avfall, blant annet ved å fremme gjenbruk av materialer og å stille strenge kjemikaliekrav som gjør at materialene kan resirkuleres.

Samtidig skal svanemerkede produkter være enkle å ta fra hverandre, så ulike materialer kan brukes om igjen. På samme måte sikrer strenge kvalitetskrav at produktet fungerer som ønsket og har lang levetid.

Delmål 12.6 Stimulere virksomheter til å innføre bærekraftige arbeidsmetoder og integrere informasjon om bærekraft i sine rapporteringsrutiner

Svanemerket er en tredjepartssertifisering som har absolutte og åpent tilgjengelige krav. Dermed blir det enklere for virksomheter å dokumentere arbeidet med bærekraft.

Kravene til svanemerkede investeringsfond stimulerer både fondene og virksomhetene de investerer i, til å rapportere på bærekraft.

Hoteller, restauranter og dagligvarebutikker skal også rapportere framgangen i bærekraftarbeidet.

Delmål 12.7 Fremme bærekraftige ordninger for offentlige anskaffelser

Svanemerket er et godt verktøy for å sikre bærekraftige, offentlige anskaffelser. EUs anskaffelsesdirektiv har gjort at offentlige innkjøpere kan stille krav om miljømerker, noe som gjør at de mer effektivt kan utarbeide og gå gjennom anbuds materiale.

Svanemerket gjør det enkelt for innkjøpere og forbrukere å gjøre bærekraftige valg.

Delmål 12.8 Sikre at mennesker i hele verden har relevant informasjon om og er seg bevisst en bærekraftig utvikling og livsstil

Svanemerkets visjon er å være en nordisk ledestjerne for en bærekraftig livsstil. Både kommunikasjonen til de sertifiserte virksomhetene og Svanemerket selv bidrar til dette.

Andre FN-mål som Svanemerket bidrar til å nå

Svanemerket bidrar til å oppfylle flere av bærekraftsmålene – alltid med mest vekt på miljø. Vi stiller krav der det er mulig å oppnå reelle miljøforbedringer. Her er målene som Svanemerket er med på å oppfylle for utvalgte produktgrupper.

Sikre god helse og fremme livskvalitet for alle, uansett alder – delmål 3.9

Svanemerket bidrar gjennom strenge krav til kjemikalier i alle produkter til å redusere mengden helsefarlige stoffer og dermed fremme god helse for alle. Det gjelder både stoffer som kommer i direkte kontakt med mennesker, og stoffer som forurenser luft, jord og vann. For eksempel stiller Svane-

merket krav til kosmetikk og personlige pleieprodukter. Her forbyr vi blant annet stoffer klassifisert som kreftfremkallende, mutagene, reproduksjonsskadelige eller allergifremkallende i tillegg til stoffer som står på EUs liste over mulig hormonforstyrrende stoffer.

Sikre bærekraftig vannforvaltning og tilgang til vann og gode sanitærforhold for alle – delmål 6.3, 6.4, 6.6

Innen utvalgte produktgrupper stiller Svanemerket krav til bærekraftig vannforbruk. Samtidig stiller vi krav om å bruke mindre av problematiske kjemikalier og rense avløpsvann for at vannmiljøet ikke skal forurennes.

For eksempel har Svanemerket strenge krav til bruk av

sprøytemidler ved dyrking av bomull og andre råvarer. Vi stiller også krav som begrenser bruken av problemkjemi i produksjon av for eksempel tekstiler og papir.

Svanemerkede bilvaskehaller må bruke svært lite vann per vasket bil, og vannet må renses før det slippes ut. Vi krever også effektivt vannforbruk i vaskerier.

Sikre tilgang til pålitelig, bærekraftig og moderne energi til en overkommelig pris for alle – delmål 7.2, 7.3

Svanemerket bidrar til lavere energiforbruk samlet sett, mindre bruk av fossile energikilder og økt bruk av lokal energi i produkter og tjenester.

I produksjonssystemer med høyt energiforbruk sikrer Svanemerket energieffektivisering i både produksjons- og bruksfasen. For eksempel skal svanemerkede bygg bruke lite energi. Vi belønner også bruk av lokalt produsert energi, for eksempel solceller og solvarme.

I svanemerket flytende brensel og gassbrensel til transport må en stor del av råvarene være fornybare, og de skal være produsert på en bærekraftig måte.

Svanemerkede investeringsfond utelukker investeringer i utvinning av fossile energikilder og fremmer investeringer i fornybar energi som er basert på bærekraftige råvarer.

Fremme varig, inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst, full sysselsetting og anstendig arbeid for alle – delmål 8.4, 8.7, 8.8

Svanemerket bidrar til bærekraftig økonomisk vekst ved å gi markedsfordeler til produkter og tjenester som er bærekraftige og bra for miljøet. Svanemerket er et verktøy for å fremme sirkulær økonomi – og dermed styrke virksomheters konkurransevne, fremme ressurseffektivitet og bidra til å skape nye forretningsmodeller og innovative løsninger. I tillegg til å leve opp til strenge miljøkrav skal virksomheter som lager

svanemerkede produkter, alltid overholde arbeidsmiljølovgivningen.

Noen svanemerkede produkter blir ofte produsert i lavkostland utenfor EU. For slike produktgrupper stiller vi krav om at fabrikken overholder ILOs kjernekonvensjoner. Det vil blant annet si at det ikke er tvangsarbeid eller barnarbeid, og at det skal være organisasjonsfrihet for de ansatte. Vi stiller også sosiale og etiske krav i andre bransjer, slik som rengjøringstjenester.

Bygge solid infrastruktur, fremme inkluderende og bærekraftig industrialisering og bidra til innovasjon – delmål 9.4

Svanemerket bidrar til et mer bærekraftig næringsliv. For å klare våre krav må produsentene utnytte ressursene mer effektivt og ha mer miljøvennlig teknologi og produksjonsprosesser. Vi stiller ressurs- og

energikrav særlig til produksjons- og bruksfasen, der det er mye å hente. For eksempel skal svanemerkede tekstilvaskerier bruke teknologi som sikrer lavt energi- og vannforbruk.

Gjøre byer og bosettinger inkluderende, trygge, motstandsdyktige og bærekraftige – delmål 11.3, 11.6

I både nybygg og renovering arbeider Svanemerket for å skape bærekraftige bygg. Vi legger vekt på lavt energiforbruk, byggematerialer uten uønskede kjemikalier, fornybare råvarer og ressurseffektivitet, som gjenbruk av materialer og best mulig utnytting av bygningsavfall.

Svanemerket legger vekt på kvalitet og dermed lang levetid for produkter i tillegg til design for ombruk. Kravene våre bygger på de nordiske avfallssystemene som

allerede finnes, med mulighet for gjenbruk og resirkulering for forskjellige produkt- og materialtyper.

I boliger, skoler og barnehager belønner vi tilrettelegging av miljøvennlig transport som sykling og el-biler. Vi belønner også tiltak for biologisk mangfold i bymiljøer og god vannforvaltning. Når det gjelder partikkelforurensning, stiller vi krav til utslipp fra for eksempel forbrenningsovn og pelletsovn, samtidig som trepelletter må ha gode forbrenningsegenskaper.

Handle raskt for å bekjempe klimaendringene og konsekvensene av dem – delmål 13.2

Svanemerket er et godt verktøy for nasjonale og felles nordiske strategier for tiltak mot klimaendringer. Vi arbeider for mindre bruk av fossile energikilder og mer bruk av fornybar energi.

Svanemerket fremmer effektiv bruk av ressurser, for eksempel ved å stille krav om lavt energiforbruk i både nybygg og renovering av bygg. Vi legger også vekt på å begrense utslipp av kjemiske stoffer og partikler som bidrar til å forverre klimaendringene. For svanemerket

biogass krever vi hundre prosent fornybare råvarer og stiller strenge krav til samlet reduksjon av klimagassutslipp.

Svanemerket arbeider for å bevare naturområder som motvirker klimaendringer, ved å kreve at en stor del av nytt trevirke i for eksempel bygg og møbler skal stamme fra sertifisert skogbruk, der det å ta vare på naturen er viktig.

Bevare og bruke hav og marine ressurser på en bærekraftig måte – delmål 14.1, 14.4, 14.7

Svanemerket stiller strenge krav til kjemikalier og reduserer dermed utslipp til havet.

Personlige pleieprodukter kan ikke inneholde mikroplast og UV-filtre som skader korallrev. Vi stiller også

krav til rensing av avløpsvann fra blant annet fargerier og papirfabrikker. Dessuten krever vi at svanemerke restauranter og butikker tilbyr bærekraftig fisk

Beskytte, gjenopprette og fremme bærekraftig bruk av økosystemer, sikre bærekraftig skogforvaltning, bekjempe ørkenspredning, stanse og reversere landforringelse og stanse tap av artsmangfold – delmål 15.1, 15.2, 15.5

Svanemerket arbeider for at naturlige tilholdssteder ikke skal forringes, for å stanse tap av biologisk mangfold og for å beskytte truede arter.

All produksjon krever ressurser og belaster miljøet. Våre krav fører til at belastningen blir mindre. Vi bygger på anerkjente sertifiseringsordninger, blant annet for bærekraftig skogbruk, og bidrar dermed til at naturressursene blir utnyttet på en bærekraftig måte.

Dessuten bidrar vi til å bevare regnskog og andre områder som er særlig viktige for biologisk mangfold. Vi krever at råvarer skal være sporbare, og vi fremmer bruk av økologisk bomull i tekstiler og økologisk mat og bærekraftig fisk i restauranter og butikker. Når nye hus skal svanemerkes, fremmer vi økosystemtjenester ved å belønne hager og rekreasjonsområder med økt biologisk mangfold.

Styrke gjennomføringsmidlene og fornye globale partnerskap for bærekraftig utvikling – delmål 17.16

Svanemerket er en del av Global Ecolabelling Network (GEN). Det er et globalt partnerskap av tredjepartsorganisasjoner som arbeider for bærekraftig utvikling ved å miljømerke produkter. Organisasjonene

fremmer og utvikler miljømerking av produkter og tjenester over hele verden. Bare når det er dokumentert at produkter og tjenester påvirker miljøet mindre, kan de få miljømerkene i GEN-partnerskapet.